

- посилення конкуренції на ринку освітніх послуг, що позитивно впливає на якість освітнього продукту;
- пошук та ефективне поєднання різноманітних джерел фінансування, що позитивно впливає на інвестиційний клімат у регіоні та державі;
- поява нових форм і форматів освіти як відповідь на сучасні тенденції розвитку глобалізованого суспільства, що дозволяє розвивати ті людські якості та знання, які найбільш затребувані у економіці;
- розширення доступу до якісних освітніх послуг не залежно від місця проживання завдяки використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- підвищення інноваційності економіки та стимулювання розвитку нових видів бізнесу;
- можливість об'єднувати декілька освітніх закладів різного освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня, що спрощує доступ до освітніх послуг, підсилює підготовку кадрів за необхідними освітньо-кваліфікаційними напрямками та сприяє створенню стрункої системи доступної безперервної освіти;
- зростання рівня продуктивності праці та стимулювання розвитку нових форм взаємодії у системі «освіта-бізнес», розвиток інноваційної інфраструктури, зростання валового регіонального продукту на душу населення [2].

Розвиток людських ресурсів в Україні відбувається у загальносвітових тенденціях, однак низький рівень життя, суспільно-політична нестабільність у державі, корумпованість та недостатні рівні оплати праці для освічених працівників, спонукають висококваліфіковані кадри емігрувати за кордон у пошуках роботи, що негативно позначається на сумарному інтелектуальному потенціалі держави. Відтак, ефективний економічний розвиток держави та регіонів не можливий без підвищення якості життя та достатнього фінансування людського розвитку, який нерозривно пов'язаний із розширенням мережі просторових інноваційних освітніх систем. Необхідним завданням розвитку людських ресурсів стає створення та ефективна реалізація концепції управління людським капіталом в Україні, основною метою якої є визнання людського ресурсу як вирішального чинника економічного зростання [3].

Перелік посилань:

1. *Can Disadvantaged Kids Ever Catch up with Better-Off Peers?* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2013/05/06/000112742_20130506160255/Rendered/PDF/770860REVISED000PUBLIC00E2P0Jamaica.pdf.
2. Студінський В. А. Теоретичні засади створення освітніх кластерів в Україні [Електронний ресурс] / В. А. Студінський, В. О. Шевчук // *Економічний вісник університету*. – 2015. – Вип. 26 (1). – С. 50-54. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/есви_2015_26%281%29_10.
3. Чекан І. Розвиток людського потенціалу та його вплив на соціально-економічний розвиток України [Електронний ресурс] / І. Чекан. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/monitor/November/5.htm>.

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Л.І. Тертична, к.е.н., доцент

Національний університет харчових технологій, м. Київ

Процес модернізації економічної системи України, її інтеграція до європейського і світового співтовариства потребують якісно нових та ефективних ресурсів та інструментів з застосуванням новітніх наукових концепцій господарювання, зокрема Цілей сталого розвитку (Sustainable Development Goals – SDG) затверджених на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році, що слугують орієнтирами для встановлення цілей на національному рівні та моніторинговим інструментом для вимірювання суспільного прогресу у 193 країнах світу. Проте, як показує світова практика забезпечити економічний розвиток без примноження людського капіталу неможливо, оскільки для здійснення змін повинні бути, з одного боку, організатори перетворень, з іншого – висококваліфікована робоча сила, яка б могла реалізувати ці ідеї на практиці.

Мета дослідження – проаналізувати взаємозв'язок накопиченого людського капіталу з досягненням цілей сталого розвитку.

В останні десятиліття економісти різних країн все більшу увагу приділяють аналізу впливу освіти на темпи і рівні економічного розвитку. Такий підхід ставить освіту в центр уваги і забезпечує теоретичний фундамент для розуміння того, як освіта може впливати на економічне зростання. Наприклад, Richard R. Nelson і Edmund S. Phelps розробили підхід до дослідження ролі людського капіталу як фактора економічного зростання, заснований на припущенні, що освіта є чинником, що сприяє як генеруванню і здійсненню технологічних змін, так і пристосуванню до таких змін. У ро-

ботах Lucas (1988) і Mankiew (1992) показано, що зростання продуктивності залежить від темпу накопичення людського капіталу, а не від його запасу. З іншого боку, в низці випадків саме запас людського капіталу створює передумови для розвитку країни – для запозичення нововведень або їх створення. Так, R. Варго на емпіричних даних приблизно ста країн за 1965-1990 роки показав позитивний вплив накопиченого людського капіталу на темпи економічного зростання («регресія Барро»), зокрема довів, що темпи зростання реального ВВП на душу населення підвищуються за рахунок зростання рівня освіти населення (зі зростанням частки населення з середньою і вищою освітою). Daron Acemoglu теоретично описав механізм виникнення соціально зростаючої віддачі інвестицій в людський капітал [1]. Theodore R Breton досліджуючи взаємозв'язок між зростанням освіти і зростанням ВВП, показав, що додатковий рік навчання робочої сили сприяли збільшенню ВВП в середньому на 7 % за 1980-2005 рр. в 98 країнах [2], зміни в людському капіталі викликали економічне зростання в 56 країнах протягом 1985-2005 років. Проте Theodore R. Breton підкреслює той факт, що підвищення продуктивності тієї чи іншої країни завдяки освіті є дуже тривалим процесом. Позитивний ефект від цього додаткового навчання матеріалізується повільно.

В провідних країнах світу з другої половини 90-х років ХХ ст. також відзначається тенденція до переорієнтації пріоритетів розвитку з обмеження використання природних ресурсів у виробництві та стримування зростання товарного споживання на підвищення ефективності економіки. Так, в доповіді Європейської комісії «Сталий розвиток в Європейському Союзі – 2015 Звіт про результати моніторингу Стратегії сталого розвитку ЄС» (2015 р.), яка охоплює період з 1990 по 2014 роки, підкреслюється, що формування людського капіталу (навичок, знань і досвіду окремих людей чи груп населення) за допомогою освіти і професійної підготовки, розвитку академічних знань та інноваційних технологій, які, в свою чергу, сприяють створенню нових робочих місць, зростанню продуктивності праці та ефективності використання ресурсів, має вирішальне значення для процвітання і конкурентоспроможності економіки ЄС [3, с. 41].

Незважаючи на фінансові проблеми, в основі яких є ВВП, уряди багатьох країн продовжують здійснювати пріоритетні інвестиції в освіту про що свідчать державні витрати на освіту. Державні витрати на освіту у відсотках від ВВП в ЄС-27 збільшилися з 4,91 % в 2000 р. до 5,25 % в 2011 році, проте середній показник приховує значні варіації між країнами в розподілі державних ресурсів на освіту, починаючи від 2,53 % в Литві до 8,75 % в Данії в 2011 році, в ЄС-28, (дані є тільки починаючи з 2002 року) спостерігалася аналогічна тенденція до ЄС-27 [3, с. 140]. Видатки на освіту в Україні становили в 2011 р. з державного бюджету 2,1 %, зі зведеного бюджету – 6,6 %, в 2016 р. – 1,7 % і 6,0 % відповідно.

Таким чином, світовий досвід свідчить, що суспільний прогрес значною мірою залежить від підтримання балансу між цілями підтримки економічного зростання, конкурентоспроможності бізнесу, якості освіти, забезпечення екологічної безпеки та зменшення соціальної нерівності. В Україні у процесі визначення Цілей сталого розвитку, відповідних завдань та показників на довгострокову перспективу необхідно враховувати глобальні орієнтири розвитку, принципи сталого розвитку та суспільну думку щодо бачення майбутнього розвитку.

Перелік посилань:

1. Acemoglu D. *Institutions, Human Capital and Development* / Daron Acemoglu, Francisco A. Gallego, James A. Robinson // *Annual Reviews of Economics*, 6, January 2014. – P. 875-912.
2. Breton TR. *Education and Growth: Where All the Education Went* / TR Breton, AS Breton // *Universidad EAFIT*, No. 16-02, 2016. – 19 p.
3. *Sustainable development in the European Union – 2015 monitoring report of the EU Sustainable Development Strategy [Electronic resource] : statistical books, Eurostat, 2015. – 356 p. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents>. – Last access: 2017. – Title from the screen.*

ПОШИРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БІРЖ ПРАЦІ В УМОВАХ ВІРТУАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

С.І. Туль

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Електронні біржі праці (віртуалізовані майданчики) сприяють розширенню ринку праці. Ці майданчики зменшують витрати часу та фінансових ресурсів на пошук висококваліфікованих кадрів певної (іноді унікальної) спеціалізації, а також створюють можливості для реалізації потенціалу знань, навичок та вмінь незалежними самозайнятими професіоналами у галузях, в яких вони є компетентними. Зважаючи на те, що віртуалізований сектор економіки характеризується швидкими